

ДЪЛГАТА РАЗХОДКА

THE LONG WALK

Copyright © Slavomir Rawicz 1956

The right of Slavomir Rawicz to be identified as the author of this work has been asserted by him in accordance with the Copyright, Designs and Patents Act 1988.

Отпечатана в България

Никаква част от тази книга не може да бъде ползвана или възпроизвеждана без изричното знание и писменото позволение на издателя.

Copyright © 2011 Студио Арт Лайн

Всички права запазени

ДЪЛГАТА РАЗХОДКА

Славомир Равич

Превод от английски: © Богдана Паскалева

Редактор: © Мартина Попова

Художник корица: © Стоян Атанасов

Печатни коли: 19

Предпечат: Студио Арт Лайн

Издател: Студио Арт Лайн

България, София 1618

кв. Павлово, ул. „Кота 1050“ № 21

тел. +359 2 988 90 20

artline@artline-comics.net

www.artline-comics.net

ISBN 978-954-2908-14-2

ДЪЛГАТА РАЗХОДКА

Една истинска история за пътя към свободата

СЛАВОМИР РАВИЧ

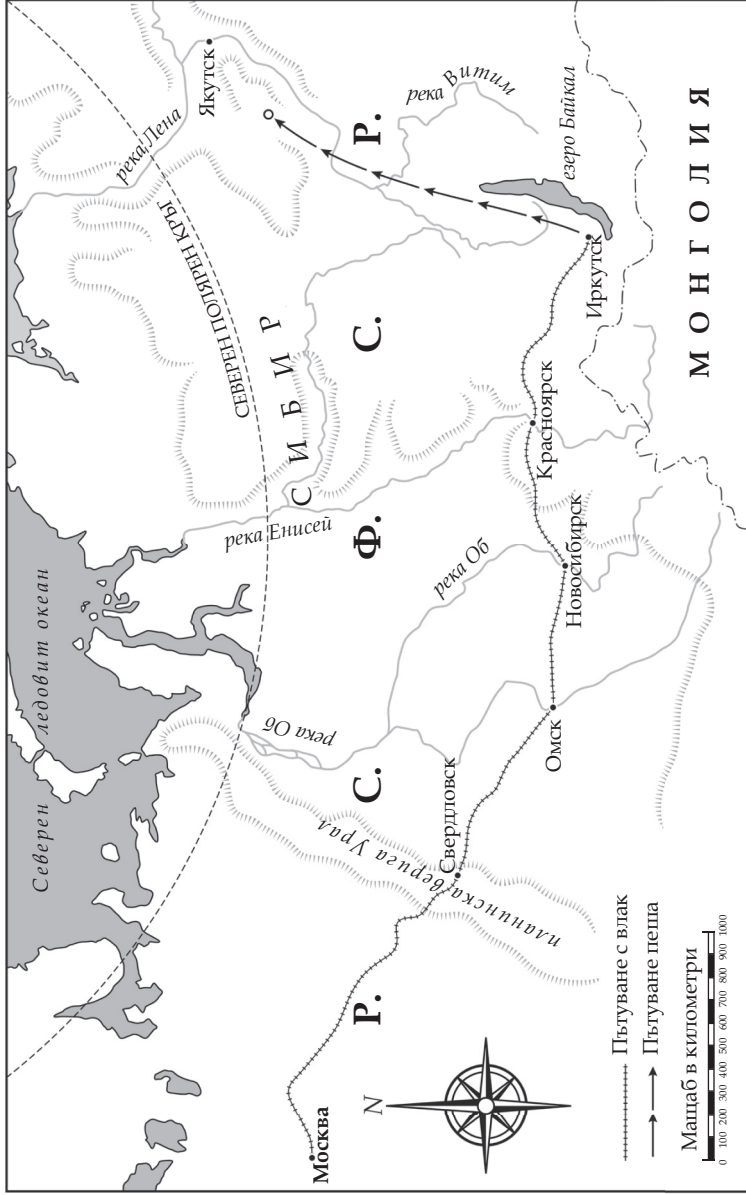
*Студио Арт Лайн
София, 2011*

След Втората световна война **СЛАВОМИР РАВИЧ** (1915 – 2004 г.) живее в Англия, където среща съпругата си Марджъри. Двамата имат пет деца и живеят в провинцията в Дербишир. Здравословните проблеми на Славомир Равич го принуждават да се пенсионира рано. По това време той многократно разказва и коментира преживяванията си, като така събира дарения за сираци в Полша. Води кореспонденция с хора от цял свят, които са били вдъхновени от неговата история.

Славомир Равич изказва благодарности
на Роналд Даунинг, който му е помогнал
да напише тази книга.

Съдържание

1	Харков и Лубянка	9
2	Съд и присъда	21
3	От затвора до товарния вагон	33
4	Пет хиляди километра с влак	48
5	Оковани с верига	59
6	Край на пътуването	71
7	Животът в Лагер № 303	80
8	Съпругата на комисаря	95
9	Планове за бягство	108
10	Седмина прекосяват река Лена	121
11	Байкал и избягалото момиче	133
12	Кристина се присъединява към групата	146
13	През Транссибирската железопътна линия	158
14	Осмина преминават в Монголия	172
15	Живот сред гостоприемните монголци	186
16	Пустинята Гоби: глад, суша и смърт	198
17	Змийско месо и кал	213
18	Краят на пустинята Гоби	226
19	Шестима навлизат в Тибет	238
20	Петима преминават покрай Лхаса	252
21	Подножието на Хималаите	265
22	Големият снежен човек	278
23	Четирима достигат Индия	291

Харков и Лубянка

Беше около девет часа сутринта в един мрачен ноемврийски ден, когато ключът проскърца в тежката ключалка на килията ми в затвора Лубянка и двама едри надзиратели влязоха вътре, очевидно с някаква задача. Аз обикалях бавно из помещението в типичното тогава положение на затворника, а именно, придържайки с една ръка горната част на затворническите си панталони, които невероятната руска изобретателност беше оставила без копчета или дори връв въз основа на напълно оправданото предположение, че човек, зает с това да придържа панталоните си, ще бъде особено затруднен, ако се опита да избяга. При звука от отварянето на вратата, аз спрях да крача и се оказах в далечния край на килията, когато надзирателите влязоха вътре. Единият застана до вратата, другият направи няколко крачки към мен.

– Хайде – каза той. – Тръгвай.

Този ден – дванадесет месеца след ареста ми в Пинск на 19 ноември 1939 г. – щеше да бъде важен за мен. Ескортираха ме към процеса, който трябваше да се проведе срещу мен пред съветския Върховен съд. Тук, в Москва, докато се тътрех през тесните, къртящи коридори на Лубянка между двамата си надзиратели, аз бях човек с почти унищожена самоличност, недохранен, напълно лишен от подкрепа в опитите си да запазя някаква искра съпротива в смразяващата затворническа атмосфера на заучена държавна омраза и подозрения срещу мен. Само преди година, когато хората от руската тайна полиция се появиха на празненството, организирано от майка ми за завръщането ми у дома в семейното ни жилище в Пинск, аз бях лейтенант

Равич от Полската кавалерия, на 24-годишна възраст, стрѝден и издокаран в изискана униформа, габардинени бричове и лъскави ботуши за езда. От друга страна, настоящото ми положение беше дело на нестихващата бруталност и изтънчените умения на офицерите от НКВР¹ (съветската тайна полиция), които извършваха разпитите в Минск и Харков. Няма затворник, който да забрави Харков. Сред болки, мръсотия и унижения, там се опитват да превърнат човека в хлипащо животно.

Хладен въздух ме блъсна в лицето, когато направихме последен завой по коридора, слязохме няколко стъпала надолу и се озовахме в застлан с чакъл двор. Придърпах панталоните си нагоре и забързах напред, за да не изоставам от надзирателите. Нито един от двамата не беше казал и дума, откакто напуснахме килията. От другата страна на двора спряхме пред масивна метална врата. Единият надзирател ме издърпа крачка назад, като хвана свободния край на широката риза, която, заедно с панталоните, изчерпваше затворническото ми облекло. Двамата пристъпиха напред при отварянето на вратата, като ме тикнаха в ръцете на други двама униформени, които взеха бързо да ме опипват и проверяват за скрито оръжие. През цялото време никой не произнесе и дума. Вътре в сградата ме отведоха до друга врата. Тя се отвори като че по някакъв сигнал и униформените ме избутаха през нея. Вратата се затвори зад гърба ми. На мястото на предишните ми надзиратели и този път се появиха нови двама.

Помещението беше голямо и приятно затоплено. Стените бяха боядисани или варосани в бяло. Масивна, подобна на пейка, маса разделяше пространството на две. От едната страна, лишена от каквато и да било мебелировка, аз и надзирателите ми можехме да се разполагаме нашироко. От другата страна на масата бяха наредени около петнадесет души, десетина от тях носеха сините униформи на НКВР, останалите бяха в цивилни дрехи. Всички бяха съвсем спокойни, говореха, смееха се, жестикулираха и пушеха цигари. Нито един не благоволи дори да ме погледне.

1 Народен комисариат на вътрешните работи

След близо десет минути размърдах краката си, обути в платнени обувки (по тях имаше дупки за връзки, но не и самите връзки), по полирания дървен паркет и се зачудих да не би да е станала грешка. Някой се е заплеснал, помислих си. Явно изобщо не биваше да съм тук. Тогава един капитан от НКВР погледна към нас и даде на надзирателите команда „свободно“. Чух как ботушите им удрят пода зад гърба ми.

Стоях в опит да не придобия сконфузен вид и се оглеждах наоколо си. Изненадах се, когато открих, че за пръв път от много тежки месеци насам се радвах на някакво ново преживяване. Всичко беше толкова чисто. Навсякъде цареше приятна атмосфера на непринуденост. Сякаш почти можех да се докосна до света извън стените на затвора. В помещението непрекъснато влизаха и излизаха хора, смееха се и приказваха с онези от другата страна на масата, които подпираха лакти на великолепната покривка от червен плюш. Питаше се кога някакъв майор от НКВР ще вземе отпуската си. Следваха весели въпроси относно голямото семейство на някой друг. Един мъж, облечен в безупречен тъмносив костюм по западна мода, имаше вид на преуспял дипломат. Изглежда всички искаха да говорят с него. Наричаха го Миша. Щях да запомня Миша много добре. Нямаше да го забравя никога.

На стената срещу мен, от другата страна на масата, висеше съветският герб, изработен от някакъв гипс и оцветен в ярки бои. От двете му страни се разполагаха портретите на съветските водачи начело със суровия лик на Сталин. Сега можех да се огледам наоколо спокойно, с искрен интерес. Никой не ме притесняваше. Прехвърлих панталона от лявата в дясната си ръка. Забелязах, че от помещението извеждаха три изхода, закрити със завеси. Имаше и един-единствен телефон, който видях да стои на дългата маса. Точно пред мястото в средата на масата беше поставена тежка старомодна месингова стойка за писалки във формата на котва и две кръстосани гребла, снабдена със стъклена мастилница, и двете закрепени върху масивна основа от мрамор или алабастр.

През цялото време от другата страна на масата до мен доли-

таше ежедневният разговор и аз, на когото никои не беше казал и една мила дума през последната година, когото бяха увеличали във все по-дълбока и потискаща изолация под тежестта на строго налаганата в затвора заповед за мълчание, почувствах, че този ден е забележителен за мен.

Докато стоях там, облечен в двата мръсни, безформени затворнически парцала, изобщо нямах съзнание за каквато и да било неадекватност на присъствието ми по отношение на усмихнатите и спретнати руснаци. Горделивото достойнство на полски кавалерист беше първото нещо, което те нападнаха преди десет месеца в Минск. Става дума за безсърдечното публично разсъбличане, подготовка за първия ми разпит. Съветските офицери висяха усмихнати наоколо ми, докато аз бях принуден да съблека униформата си, скъпата риза, ботушите, чорапите и бельото си. Стоях пред тях с ограбено достойнство, посрамен до отчаяние и при все това с ужас осъзнавах, че това е действителното начало на всички ужаси, които щяха да ме сполетят. И след като всички добре ме огледаха, посмяха се и най-накрая ми обърнаха гръб, едва тогава, и то след доста време, ми хвърлиха затворническите панталони и една *рубашка*, руската риза. Докато придържах с ръка онези проклети, омразни панталони и гледах отблизо мъчителите си, за първи път изслушах въпросника, който щеше да се превърне в централната тема на затворническия ми живот.

Име? Възраст? Дата на раждане? Месторождение? Имена на родителите? Тяхната националност? Професия на бащата? Моминско име на майката? Нейната националност? Винаги се минаваше по един и същи път. Въпросите в началото следваха реда от документите, които се размахваха из ръцете на следователите. На първия разпит бяха много мили с мен. Дадох ми кафе и сякаш не забелязваха затрудненията ми да държа чашата с едната си свободна ръка. Някой от тях ми подаде цигара, после я дръпна обратно, осъзнавайки уж с удивление очевидния факт, че не мога да си я запала сам с една ръка, и я запали вместо мен.

След това идваха другите въпроси. Опасните въпроси.